

УДК 378.011.3:78.071.2–051

К. Ю. Самарська

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА

Відчуженість від культури, пріоритет набуття матеріальних цінностей понад духовними, прагнення до реалізації потворних соціально-культурних потреб, заниження моральних норм поведінки людини в суспільстві становлять нерозв'язані проблеми процесу формування життєвих позицій особистості. В умовах сьогодення надзвичайно загострюється потреба у створенні цілеспрямованої системи духовного виховання як учнівської молоді, студентів, так і людини будь-якого віку.

Саме тому, метою нашої статті є проаналізувати можливості впливу естрадного мистецтва на формування духовної особистості.

Дослідження філософів, психологів та педагогів сучасності визначили духовну сферу життєдіяльності людини як провідний напрям її виховання та розвитку. Такі пошуки основ духовності та джерел її зрощування, пов'язані зі створенням моделі духовної людини, розроблялися видатними філософами, психологами та педагогами, починаючи з видатних мислителів Стародавньої Греції Платона та Арістотеля. Духовність людини була предметом досліджень видатних західноєвропейських філософів ідеалістичного напрямку (Г. Гегеля, І. Фіхте, Ф. Шеллінга), філософів-екзистенціалістів (В. Камю, К. Ясперса, М. Хайдегера, Г. Марселя, Ж. Сартра), матеріалістів (Л. Бюхнера, Ж. Ламетрі), віталістів (Х. Дріша), феноменалістів (І. Шеллера) та ін.

У культурологічному плані проблема виховання духовності особистості вивчалася філософами М. Бердяєвим, В. Вернадським, М. Каганом, М. Карманом, М. Маркузе, Г. Ортегі-і-Гассетом, В. Франклом та ін. Сучасні філософи Т. Біленко, М. Попович, В. Скотний, М. Шудря у своїх поглядах стосовно природи духовності схильні спиратися на національно-культурні джерела духовності українського народу. Психологічні механізми виховання духовності особистості обґрунтовані в дослідженнях Б. Братуся, О. Зеліченка, І. Калінаускаса, Й. Короші, В. Москальця, А. Мудрика, Є. Помиткіна, Й. Раншбурга та ін.

Педагогічні проблеми виховання духовності особистості знайшли відображення в роботах видатних педагогів та діячів культури минулого Й. Волдопфера, І. Огієнка, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Е. Фінаці, П. Юркевича. Окремі аспекти цієї проблеми розглядаються в сучасних педагогічних дослідженнях Л. Буєвої, Ч. Варги, Т. Власової, К. Журби, І. Зязюна, Б. Неменського, М. Ремині, Г. Шевченко та ін.

Проте, зважаючи на складність питання, не всі можливості процесу духовного виховання особистості достатньо досліджені та реалізовані. Це стосується і важливої у визначеному аспекті проблеми музичного виховання, в тому числі мистецтва естрадного вокалу, яка розглядається як засіб пробудження в людині творчості, розвитку її моральних та естетичних почуттів, смаків, вимог, інтересів, творчих здібностей тощо.

Своєчасність та актуальність даної проблеми визначається в роботах вітчизняних та зарубіжних філософів, культурологів, зокрема: Т. Адорно, Т. Кендо, Н. Киященко, Ч. Мукерджи, Х. Ортеги-і-Гассета, О. Рибаквої, Дж. Сторі, А. Фліера, Т. Чередниченко, М. Шадсона, Є. Шапінської (критика масової культури); З. Баумана, Т. Кузуб (теорія глобалізації); А. Вартанова (соціологія естради) тощо.

Питання практики та теорії вокального мистецтва естради висвітлюються в базових працях фахівців в галузі акустики та фізіології голосоутворення: Л. Дмитрієва, М. Жинкіна, І. Левідова, В. Морозова, С. Ржевкіна, Є. Рудакова, Г. Фанта, Р. Юссона, В. Юшманова, Л. Ярославцевої; з техніки постановки голосу та фізіології процесу, психолого-педагогічних проблем: Д. Аспелунда, В. Антонюк, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієва, Т. Мадішевої, В. Морозова, І. Назаренка, Л. Рудневої, О. Стахевича, Л. Христиансен, А. Яковлевої тощо.

З позицій актуальності для сучасної педагогічної практики, зокрема, професійної підготовки сучасного фахівця у галузі музичного мистецтва, важливе місце займають праці, в яких викладається педагогічний досвід практиків з питань естрадного співу, (О. Кліппа, В. Ємельянова, М. Попкова, К. Лінклейтер, С. Рігса, К. Садолін тощо).

Стосовно питань використання в практиці естрадного виконавства технічних засобів цікавими є дослідження І. Алдошиної, А. Нісбетта, Р. Петеліна, О. Севашко, з питань комплексного практичного виховання майбутніх фахівців естради праці К. Станіславського, Н. Александрової, І. Богданова, А. Віткаускене, І. Коха, Б. Покровського, М. Розіна, Е. Чарелі.

Науковий інтерес мають праці з питань теорії (С. Клітін, В. Олендарьов), історії (А. Конников, Є. Кузнєцов, Л. Полюта, Е. Рибаква, Г. Троїцька, Є. Уварова, М. Хренов) та режисури естради (В. Зайцев), а також культурології та естетики естради (А. Лебедев, В. Олендарьов, А. Троїцький, Г. Шестаков).

Зауважимо, феноменологічний аналіз творчості видатних майстрів світової та вітчизняної естради спонукав нас до вивчення різноманітних наукових та науково-популярних джерел (А. Антоненко, Л. Березовчук, С. Берто, А. Брагинський, Т. Бутковський, С. Бушуєва, Є. Бичков, І. Василіна, Т. Воробйова, Д. Громов, Г. Ерісман, П. Єрмішев, В. Кадишев, О. Козлов, Дж. Коллієр, Ж. Кокто, Н. Кончаловська, Є. Кузнєцов, М. Мангушев, Т. Нателла, І. Нєстьєв, Е. Петров, Т. Секрідов, Г. Скороходов, Н. Смирнова, Р. Тарабореллі, А. Чернов, К. Шульженко та ін.).

Звісно, всебічний аналіз історії, теорії та практики естрадного співу як актуальної проблеми виконавського музикознавства характеризується певними об'єктивними передумовами.

По-перше, вітчизняне музикознавство традиційно орієнтовано на вивчення жанрів та напрямків академічної музики. Втім сучасна естрадна музика – складний конгломерат жанрів, виконавських стилів та напрямків. Однак критерії, запозичені з академічної музики, виявляються непридатними для аналізу феноменів музичного естрадного мистецтва.

По-друге, й вокальна педагогіка естрадного співу належить до мало розробленої галузі професійного навчання. Професійна підготовка естрадних вокалістів має свої особливості, що нині утворюють певну проблему, яку можна визначити як „розрив” теорії та практики в сфері естрадного вокального мистецтва.

Саме тому актуальність досліджень в сучасній педагогічній науці та практиці націлена на вивчення специфіки вокального виконавства в системі естрадного мистецтва і є своєчасною особливо сьогодні, коли інтерес спеціалістів-практиків до естрадного мистецтва постійно зростає.

Однак ґрунтовний аналіз науково-методичної літератури, присвяченої вокальному мистецтву, естради, виявив вкрай недостатній рівень висвітлення існуючих у сучасній практиці *проблем та суперечностей*.

Варто зазначити, мета теорії естрадного співу на сучасному етапі розвитку музичного мистецтва естради – це створення загальнонаукового базису, на фундаменті якого формується система виховання фахівців естрадного вокального виконавства. Вищезазначене наочно підкреслює актуальність проблематики формування вокальної майстерності майбутнього естрадного співака у процесі фахової підготовки.

Професійна майстерність естрадного співака передбачає здатність співака до „одухотворення”, „емоційного оживлення” пісні, сповнення її культурно-духовним та індивідуально-особистісним змістом. Відсутність емоційної зумовленості виконання веде до втрати ціннісного значення авторської програми, до беззмістовності художніх образів, власне, до руйнування яскравості та самобутності художньої інтерпретації. Аналіз сучасних наукових позицій показав, що формування професійної майстерності естрадного співака є однією з вагомих актуальних проблем мистецтва педагогіки. Зокрема, врахування емоційно-естетичних чинників досягнення музичного мистецтва й опора на них в навчально-виховному процесі є необхідною умовою впливу на формування особистості естрадного співака, суттєвою формою збагачення художньо-інтерпретаційних умінь вокаліста.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що музичне мистецтво, а, особливо, популярна естрадна музика, володіючи величезним виховним потенціалом, може сприяти зближенню людей і зменшувати бар'єри між поколіннями та субкультурами.

Подальшого дослідження потребують особливості впливу на слухачів сценічних образів естрадних співаків, формування професійної майстерності естрадних співаків та професійна підготовка естрадного співака як засіб виховання гармонійної особистості.

Список використаної літератури

1. Концепція Державної програми розвитку культури і мистецтва на 2009-2013. **2. Кононенко П. П.** Українознавство : конспект лекцій / П. П. Кононенко, А. Ю. Пономаренко. – К. : МАУП, 2005. – 392 с. **3. Вишневський О.** У пошуках основ духовності / О. Вишневський // Рідна школа. – 2002. – № 9, 10. – С. 21 – 30. **4. Бабіч Д. Р.** Специфіка підготовки артистів естрадних ансамблів у вузах культури і мистецтв / Д. Р. Бабіч // Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К. : ДАКККіМ, 2001. – С. 183 – 185. **5. Кабалевский Д. В.** Музыка и музыкальное воспитание / Д. В. Кабалевский. – М. : Знание, 1984. – 64 с.

Самарська К. Ю. Проблема формування духовної особистості засобами естрадного мистецтва

У статті автор уточнює поняття естрадний співак та духовність особистості і формує цілісний образ естрадного співака. Особливий акцент автор робить на аналізі наукової спадщини з обраної проблеми у педагогічній, культурологічній, методичній, психологічній та інших галузях наукового пошуку.

Ключові слова: естрадний співак, професійна майстерність, специфіка вокального мистецтва, духовна особистість.

Самарская Е. Ю. Проблема формирования духовной личности средствами эстрадного искусства

В статье автор уточняет понятие эстрадный певец и духовность личности и формирует целостный образ эстрадного певца. Особенный акцент автор делает на анализе научного наследия по избранной проблеме в педагогической, культурологической, методической, психологической и других отраслях научного поиска.

Ключевые слова: эстрадный певец, профессиональное мастерство, специфика вокального искусства, духовная личность.

Samarskaya E. Problem of forming of spiritual personality facilities of vaudeville art

In the article an author specifies a concept crooner and spirituality of personality and forms integral appearance of crooner. An author does the special accent on the analysis of scientific legacy on select issue in pedagogical one, methodical, psychological and other industries of scientific search.

Key words: pop singer, professional skill, specific features of vocality, spiritual personality

Стаття надійшла до редакції 21.07.2012 р.
Прийнято до друку 31.08.2012 р.

УДК 378.011.3:811–051

М. А. Сперанська-Скарга

**ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTI
МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Питання підвищення продуктивності та ефективності вищої освіти пов'язані наразі з наявністю значущих протиріч, які існують між необхідністю кардинальних змін у підходах до підготовки кваліфікованих фахівців та недостатнім врахуванням учителями сучасних новітніх потреб суспільства та неспроможністю відповідати вимогам часу, а також відставанням навчальних закладів від запитів соціуму щодо формування гнучкої й усебічно розвиненої особистості майбутнього фахівця.

Питання підготовки фахівця нового типу, здатного до успішної професійної асиміляції й соціалізації та водночас до самоствердження як неповторної індивідуальності, є ключовими в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців. Багато хто з них висловлює необхідність дослідити такий феномен, як міжособистісне пізнання, що є інструментом оптимізації процесу визначення та визнання людиною інших людей. Необхідний гуманістичний контекст надає згаданому процесу повноти й точності. Разом з тим, відзначимо неможливість досягти ефективності докладених зусиль у міжособистісному пізнанні за відсутності сформованих навичок соціальної перцепції та іміджування. Саме формування власного іміджу, уміння інтерпретувати повідомлення, пізнавати людину є тим завданням, яке необхідно вирішувати під час підготовки фахівців у галузі педагогіки. Зазначені протиріччя та особливості суспільної свідомості спрямовують сучасні дослідження в бік розгляду специфічного використання терміна „імідж” у педагогічному контексті.

Теоретико-методологічні засади дослідження іміджу представлено в роботах В. Ділмана, П. Гуревича, О. Перелигіної, Ю. Палехи, А. Панасюка, Г. Почепцова, А. Холода, В. Шепеля, Г. Щокіна та ін. Експертно-прикладний характер досліджень феномену іміджу розкрито в роботах таких зарубіжних авторів, як П. Берд, Л. Браун, Д. Карнегі,